

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVIII (42)
Štev. (No.) 34

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

31 de agosto — 31. avgusta 1989

Komunisti vsega sveta...

Po svetovnem časopisju sodeč komunisti nikjer več ne slede Marxovim pozivom po združitvi za doseg proletarske oblasti. Nasprotno, zdi se, da jih vse bolj skrbi nerešeno vprašanje, kako naj priborjeno oblast ohranijo, medtem ko nekateri med njimi celo teoretizirajo, kako bi bilo mogoče čim ceneje ali vsaj začasno preložiti odgovornost oblasti na kaka druga ramena, pa vendarle obdržati vajeji...

To seveda ni lahka naloga, če upoštevamo, da jih je pot, ki naj bi jih „nujno“ vodila v brezrazredni raj, pripeljala skozi kri in nasilje v brezprimerno zagato.

Če so kdaj dvomili o svoji popularnosti, je teh dvomov zdaj gotovo že dolgo konec. Ljudstvo jih noče ne na Kitajskem ne v Rusiji in ne na Poljskem, ne v Sloveniji, ne v Estoniji, ne na Madžarskem...

Ker se ne morejo več izgovarjati, da bi bili predstavniki ljudske volje, jim preostaja le še oblast, ki prihaja po Mao Cetungovih besedah iz puškinih cevi... „Puškodemokracija“ pa je oblika vladavine, ki ji morajo komunistični teoretiki primerno sociološko podlago šele najti, a ker imajo že dolgo zgodovinsko prakso, to verjetno ne bo težko.

Saj je bila te vrste „demokracije“

polet neuresničljivih obljub, strateških laži in dezinformacije vedno osnova komunistične oblasti, od prvih revolucionarnih strelcev v Petrogradu in — recimo — v Ljubljani ali na Kubi. Res da so družbene krivice obstajale tudi v starih predrevolucijskih časih, a treba je priznati, da se je posrečilo Marxovim učenem nadomestiti te s še večjimi ter splošnejšimi in to z nemalo sile. Za napredek so žrtvovali cele generacije in so v tem dosegli izredne uspehe ne le v Sloveniji temveč tudi v raznih republikah Sovjetske zveze, Kambodži in še marsikje. Če že ni bilo napredka, so pa presegli vse znane zgodovinske dosežke glede žrtev.

Ker pa so marsikje ustrahovane generacije že pomrle, nastane novo nerešeno vprašanje: koliko časa bo nove rodove še mogoče obvladati le s propagando in podkupnino različnih vrst in kdaj bo treba seči po preizkušeni metodi strahovanja? Seveda ni jasno partijskim teoretikom, če je mogoče ponoviti v istem stoletju isti recept v različnih okoliščinah pa zraven upati na prvotni uspeh. Tu se mnenja v nekdanji monolitni partiji delijo.

Del komunistov je prepričan, da je stvar uspešna tako danes kot

leta 1917, kot leta 1942, kot leta 1945, kot... Drugi del komunistov dvomi... Ali ne bi bilo dovolj obdržati trdno v rokah recimo: propagando, gospodarstvo, šolstvo, informatiko, pa še — na ta ali drug način — večino v parlamentu? Ljudstvo je vendar mogoče obvladati danes z bolj preprostimi sredstvi kot delajo to kitajski starci. Ali ne?

Ko so se komunisti vsega sveta borili za oblast, proti reakcionarjem vseh mogočih vrst, so verovali v Marxa in slepo zaupali Leninu, Stalinu, Titu, Maoju... Danes verujejo predvsem v puške, topove, rakete in seveda v kapital.

Kdor ni videl prej, vidi zdaj, da gre za bistvo, ki ni prav nič čedno... in ki je za las podobno po vsebini drugim krvavim totalitarizmom. Niti nekdanji „smrt fašizmu“ ni danes že več varno geslo, ko pa tovariši ne vedo, če s takimi vzkliki ne kličejo smrti sebi na glavo. Saj ali ni bil tudi Mussolini malenkost, pa glej, kako je končal in to, ko se ni nikdar odpovedal socializmu. Marsikateri „napredni tovariši“ bi bil v zadregi, če bi moral iskati razlike.

In perestrojka? Ali bo le potegnili partijo za las in jo vso zavozeno družbo? To bi bilo nekaj! In čeprav bi pri tem trpela pravovernost, oblast je le oblast. Škoda le, da verjamejo vanjo zaenkrat evropski socialisti bolj od samega Gorbačova.

Ko je ljudstvo enkrat spregledalo, je vprašanje, če jih lahko pomirijo z „glasnostjo“, in je za vsak slučaj varneje poklicati na pomoč tanke.

Slovenski komunisti, kar jih je še pravovernih, so na istem kot njihovi tovariši drugod v ljudskih republikah. Pa tudi tisti, ki niso ravno pravoverni, niso dosti na boljšem...

Najbolj so jo pogruntali še oni, ki so že pravi čas zlezli s tigra, za katerega pravijo Kitajci, da je lažje zajediti kot razjediti.

Pa še ni gotovo, da jih mrcina ne ugrizne...

Komunisti vsega sveta, kam ste zavozili pol človeštva — in sebe?

KPS ali ZKS, kam si zavozila našo domovino?

In za kakšno ceno...!

P. T.

VIHAR NAD „LIPO SPRAVE“

Kot smo že pred časom poročali, je uprava žal 12. junija letos zahtevala od tistih, ki so lipo vsadili — da jo odstranijo. Pogajanja so se vlekle, tako da se je lahko pri njej dovršila komemoracija za pobite domobrane.

Sedaj se boj za lipo in proti njej — dejansko simbolični boj za spravo — nadaljuje Slovenska demokratična zveza je poslala v Delo dopis, „da apelira na vse pristojne forme, da s strpnostjo in razumevanjem prispevajo, naj lipo sprave na tem prostoru ostane opomin tudi za prihodnje rodove“.

Mogoče ne veste, da...

— da je dr. Rudolf Čuješ začel v Kanadi izdajati šapirografirano revijo **NOVI RAZGOVORI IN RAZGLEDI** (List študijskega krožka za slovensko kulturo) in napovedal novo številko jeseni (Naslov: 26 Xavier Drive, Antigonish, N. S., B26 1G9)...

— da je ljubljanska nadškofija prodala v Behinju znano **MLakarjevo hišo**, kamor so poleteli hodili na odih ljubljanski škofje...

Erne

MLADIKA, Trst, št. 7

XXX. Slovenski dan v Kanadi

Letos so Slovenci v Kanadi praznovali že svoj jubilejni 30. dan; bil je posvečen Sloveniji. V nedeljo 30. julija so se zbrali na slovenskem letovišču pri Boltonu, kjer je bila zjutraj najprej maša, po kosilu pa se je popoldan razvilo zborovanje s petjem slovenske in kanadske himne in pozdravnim nagovorom podpredsednika Slovenskega-kanadskega sveta dr. Petra Klopčiča. Med drugim je dejal:

IZ GOVORA DR. PETRA KLOPČIČA

„Lahko bi rekli, da se je slovenska skupnost v Kanadi lepo razvijala v zadnjih 30 letih. Podobne sodbe pa ne moremo izreči za našo domovino Slovenijo. Prav sedaj je v veliki krizi, ki bo kmalu dosegla višek. Dodaten problem zanjo je še nastanek Združene Evrope. Ta gospodarska skupnost bo imela in že ima ogromen vpliv na Slovenijo, ki pa ni soudeležena pri formuliranju

zakonodaje te velike skupnosti, zato se mnogi boje, da bo trpela škodo v svojem odnosu do Evrope.

Kaj lahko mi Slovenci naredimo za Slovenijo v tej kritični dobi? Predvsem je treba čim bolj oživeti vse naše institucije, organizacije in prireditve. Ko bodo vsi videli, da so naše prireditve dobro obiskane in da so naše organizacije polne življenja, nas bodo bolj spoštovali in bo zrased tudi naš politični vpliv, katerega naš narod tako nujno potrebuje.“

Sledila je deklamacija Adrijane Jamnik-Sousa, nastopila je plesna skupina Šmarnica, ki jo vodita Metka Škulj in Francka Por, Blaž Potočnik pa je zapel kot solist pesem Domovina. Slovenska telovadna zveza pa je pripravila rajanje otrok.

Slavnostni govornik je bil **dr. Peter Urbanc**, predsednik Slovenske demokratske stranke in podpredsednik SNO. Njegov daljši govor bomo objavili v nadaljevanjih, ker je zanimiva in prodorna analiza trenutnega položaja v Sloveniji.

ČAS PRELOMA

Leto 1918 nas spominja osvoboditve izpod Avstrije. Vse premalo se danes zavedamo, v kako veliki nevarnosti potujčenja in asimilacije smo bili Slovenci. Kot potomec kroških Slovencev, ki izginevam, visoko cenim delo dr. Antona Koršca in nadškofa Jegliča, ki so z Majsko deklaracijo nakazali pot in akcijo gen. Maistra, ki nam je rešil vsaj polovico današnje Štajerske z Mariborom vred.

Gledajoč nazaj na pritisk cesarske Avstrije, teror Hitlerjeve Nemčije in pritisk sedanje Avstrije, lahko trdim, da bi danes slovenski narod komaj obstajal, če bi l. 1918 ostali v Avstriji. Pomislite, kako lahko delo bi imeli Nemci, saj se je l. 1910 v Mariboru izjavilo 30.000 prebivalcev za Nemce in samo 2.500 za Slovence.

Velik poraz nam je prineslo leto 1945. Znebili smo se nemškega in avstrijskega pritiska, verjetno za vedno. Malo smo si celo popravili mejo na zahodu, tudi tam je italijanski pritisk danes neprimerno manjši. Poraz je v tem, da je ideal naših prednikov, ustvariti si zedinjeno Slovenijo, ob tej silno ugodni priliki ostal neizpolnjen. Strnjeno naseljeni Slovenci v Porabju, na Koroškem in Primorskem so ostali v sklopu tujih držav.

Najbolj smo bili prizadeti z nastopom komunistične diktature. Težke posledice so bile vidne takoj. Zginevale so osebne in politične svoboščine in pravice. V ekonomiji se je začel križev pot našega gospodarstva. Kar je najhuje, slovenska identiteta in obstoj sam postajata resno ogrožena.

Največji ruski pesnik Aleksander Puškin, je 100 let pred rusko revolucijo zapisal: „Naj Bog ne vidi ruske revolucije, to bi bil upor brez smisla in usmiljenja.“ Danes po 45 letih lahko trdimo, da je ravno to bila slovenska revolucija.

Najhujša posledica je spor, ki je bil vnesen v našo javno in privatno življenje. Ta traja še danes in je tako strupen, da bo zginil šele z zginotjem režima. V nedogled se ponavlja očitke sodelovanja z okupatorjem in prisega.

Ko sovraniži zasede deželo, gre življenje naprej. Preskrba hrane, transport, zdravstvo, sodnija, policija delajo naprej. Na žalost brez sodelovanja z novo oblastjo ne gre. Še nikdar nisem slišal ali bral, da bi za časa okupacije kriminal in teror prenehal. Nasprotno, še večja sta.

Mednarodne pogodbe se podrobno pečajo z dolžnostmi in pravicami okupatorja. Te določajo, da mora okupator pustiti v vseh službah tudi najvišje uradnike prejšnje uprave.

Okupator sme zahtevati od uradništva in policije lojalnost, korektnost, ne pa zvestobe.

Samo to, kar je predvideno in določeno v teh mednarodnih pogodbah, se je dogajalo v Sloveniji. V to področje spada tudi prisega domobrancev, ki je določala borbo proti komunističnemu terorizmu na slovenskih tleh. Ko pogosto analiziram tista težka leta, vedno pridemo do zaključka, da so Adlešič, Natlačen in drugi prezgodaj podali ostavko na razne položaje pod Italijani. Ostati bi morali v službah in reševati pod še tako neugodnimi prilikami slovenska življenja.

V zasedeni Evropi, Belgiji, Danski, Češki, Angleži na zasedenih otokih itd. so z Nemci sodelovali, nihče se nad tem ni razburjal. Izjema so naši komunisti in njihovi sopotniki in nekateri disidenti, ki iz tega normalnega sodelovanja z okupatorjem delajo problem narodne časti.

Velja poudariti dejstvo: V Sloveniji se med vojno ni pojavil en sam vpliven politik ali javni delavec, ni se pojavila ena sama organizacija, ki bi zavestno in prostovoljno zagovarjala vključitev Slovenije v italijanski imperij ali nemški rajh. To in to samo bi bila res narodna izdaja.

Z očitkom izdaje in nedovoljene kolaboracije je povezano neko stalno, nedoločeno ponavljanje nekakšnih napak slovenske Cerkve, slovenskih politikov in drugih. Podrobnosti napak pa nihče ne razloži in določi. To je poznana stalinistična metoda zasliševanja, ko preiskovalec ne more najti niti obrise kakega resnega prestopka. Ker tega ni, pa z grožnjami, mučenjem in obljubami prisilijo žrtev, naj se sama obtoži.

Tipičen slučaj take stalinistične metode je nedoločeno toženje našega škofa dr. Gregorija Rožmana. Zadržuje analiza njegove obtožnice. Ta je neosnovana, primitivna in neobjektivna. Vsak resen državni tožilec bi jo moral izvreči. V njej ni enega samega dejstva, ki bi pomenil kak prekršek proti slovenskemu narodu.

(Se nadaljuje)

ODSTOP

Tk pred zaključkom lista nam je Vinko Levstik iz Gorice sporočil po telefonu, da je odstopil s svojega visokega položaja član predsedništva **SRS France Popit**, ker se ne strinja s sedanjo politiko slovenske Zveze komunistov. Popit je eden od najbolj znanih pristašev „trde roke“, „zdravih sil“ in nasprotnik sedanje bolj liberalne linije slovenske partije.

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

Irene Mislej

JANEZ BENIGAR

Izbrano gradivo, Ljubljana 1988

V okviru Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete na ljubljanski univerzi je v začetku letošnjega leta izšla knjiga, ki jo je priredila dr. Irena Mislej, hčerka tukajšnjih predvojnih izseljencev, ki sedaj živi v Ljubljani in se predvsem ukvarja s prikazovanjem Slovencev v Argentini. To pot si je izbrala slovenskega učenjaka Janeza Benigarja, ki se je tu naselil že pred prvo vojsko.

Knjiga je razdeljena v dva dela. V prvem so prevodi nekaterih Benigarjevih spisov, v drugem pa dr. Mislejeva objavlja svojo študijo o njem. Podane so Benigarjeve razprave: Pojem časa pri Araukancih, Pojem prostora pri Araukancih, Pojem vzročnosti pri Araukancih, Araukanski bogovi, Araukanska verovanja, Patagonija razmišlja.

Vse te razprave so izšle v znanstvenih publikacijah Argentine ali v knjigah (pred kratkim so prva tri izšla ponatisnjena v posebni knjigi). V njih filozofsko in antropološko raziskuje nekatere duhovne stalnice v načinu mišljenja Araukancev, kakor tudi njihovo verovanje; zadnje pa so posvečene političnim in socialnim problemom, ki so jih ti doživljali v stiku z belimi naseljenici. Zelo globoka razmišljanja dokazujejo, da je prodrli resnično v indijansko dušo ter jo znal dobro opisati. Ni čuda da štejejo danes doma Benigarja (poleg dr. Ehrlich) kot najboljšega predvojnega slovenskega etnologa (npr. Zmago Šmitel).

Videti je, da so mišljenjske kategorije Indijancev drugačne kot evropske, zato so vredne študija.

Te članke je prevedla avtorica (to vsaj mislim, kajti izrecno ni nikjer tega povedano) v zelo lepi slovenščini; posebne pohvale pa je to vredno, saj ni bilo lahko prevajati filozofskih terminov iz španščine, pa še z araukanskimi primeri. Na vsak način se prevod bere gladko. Primerjal sem nekatere odstavke s španskimi originali, pa nisem našel pomenskih napak.

Drugi del je posvečen Benigarju samemu pa tudi zgodovini Slovencev v Argentini med obema vojnoma.

Kot prvi je njegov življenjepis, ki ga precej obširno prikazuje. Pri tem uporablja vse vire, ki so pisali o Benigarju, kakor razne enciklopedije, SLB, posebno pa še Sulčićovo delo *El sabio que murió sentado*. Pri tem omenja tudi naše vire, kot članke v Meddobju. Franceta Papeža, dr. Debeljaka (Martín Fierro) pa tudi

Hladnika, inž. Leskovarja in druge.

Tudi ta pregled dr. Mislejeve ni rešil vprašanja, zakaj je odšel Benigar iz Evrope. Jasno je samo to, da se je nekaj hudega dogodilo, da ni mogel končati svojih študij v Pragi. Kot sem dobil tu informacije od nekega Benigarjevega prijatelja, se je v Pragi pridružil neki tajni skupnosti (komunistom? nihilistom?), ki so mu finančno pomagali, a končno zahtevali od njega kot plačilo neki zločin. Tega pa ni hotel in se je tako moral umakniti pred maščevanjem. To verzijo bi bilo treba še natančno zapisati in objaviti.

Posebej pa avtorica opisuje vso slovensko skupnost v Argentini v tistih časih, kakor tudi Benigarjeve prijatelje, ki so prišli z njim, inž. Gabrijela Brinška, inž. Bogumila Žnidaršiča, inž. Cirila Jekavca in ekonomista Franceta Kraševca. Obenem tudi Mislejeva prikazuje prve začetke slovenske skupnosti, časopise, donise in življenje predvsem omenjenih izobražencev, o katerih smo vedeli dosedaj bolj malo.

Za konec pa je dodan še zgodovinski in zemljepisni okvir, kjer je opisana španska kolonizacija indijskega ozemlja, „pohod v puščavo“, pa opazovanja misijonarja Ludvika Perniška, ki je dolga leta deloval v krajih Benigarjevega življenja. Prikazana je tudi zgodovina Argentine v prvih letih 20. stoletja, da se lahko tako Slovenci orientirajo v zanje neznan deželni. Dodan je tudi zemljevid province Neuquén.

Študija dr. Mislejeve je precej izčrpna, njene navedbe in opombe dajejo veliko vrednost znanstvenemu aparatu, objektivno črpa iz vseh virov, ki so ji na razpolago.

Omenil bi samo problem, ki ga — kot je videti — avtorica tudi ni mogla rešiti: sklanjanje španskih imen. Piše npr. V Junín de los Andesu (str. 103); v Juninu de los Andesu (123); od Junina de los Andes (127); v San Carlos de Bariloche (133) pa v razvoju Bariloche (141) ter iz Bariloche (78); reka Kolorado, v Chipolletiju (142) in v Chipolleti (144); do Viedma (78) itd. Problem je ostal odprt.

V knjigi ni točno označeno (razen v španskem in angleškem krajšem uvodu na začetku), kje in kdaj so izšle Benigarjeve razprave o času, prostoru in vzročnosti pri Araukancih.

Knjigo bogatijo tri risbe akad. slikarice Bare Remec, ki je vedno rada zahajala med Indijance in ji je tudi v teh risbah uspelo zajeti dušo tiste pokrajine na meji med pampo in Andi.

(2)

Jugoslavija na razpotju

Med okupacijo je divjala v Jugoslaviji državljanska vojna, ki je končala po sklepih v Jalti tako, da je prišla država pod vpliv Sovjetske zveze. Nacionalistični in demokratični tabor v Sloveniji in v Srbiji sicer ni bil vojaško poražen, a je bil od zahodnih demokracij zapuščen in politično izigran. Hrvaška država je bila med poraženci in tudi demokratični nasprotniki ustaške vlade so moralj izbirati, podobno kot demokrati ostalih narodov, med emigracijo ali preganjanjem, ko je komunistična stranka prevzela totalitarno oblast po vsej Jugoslaviji.

Upoštevati pa je treba, da se je vsaj v Sloveniji ter verjetno tudi v drugih deželah med vojno in revolucijo silno okrepila narodna zavest. Malokdo se je boril proti okupatorju in tudi proti komunistični revoluciji le v imenu Jugoslavije. V ospredje je stopilo slovenstvo, srbstvo, hrvaštvo...

Ko se je nova državna uprava pod komunističnim vodstvom pričela konsolidirati, je zvesta marksistični teoriji pričela dosledno podrežati narodne kulture pa tudi narodne koristi, državni enotnosti. Narodi po

marksistični teoriji pač niso vrednote.

Ker je gledal Tito v srbskem nacionalizmu hudo nevarnost za novo marksistično Jugoslavijo, je razdelil Srbijo na dve republiki in dve avtonomni pokrajini. To je dalo po eni strani večjo težo srbskim komunistom, Srbom kot narodu pa je vzelo upravno enotnost, kot so jo imeli vsaj formalno Slovenci, Hrvatje, Makedonci in Bosanci.

Politični monopol partije, ki je desetletja ustvarjal videz stabilnosti v državi, je uničil na vsem državnem ozemlju morebitne alternativne politične smeri, gibanja ali stranke in s tem zaprl narodom pot do družbenega in gospodarskega razvoja. Načelna politična opozicija je zato postala mogoča le v emigraciji, kjer vzdržuje demokratično tradicijo v skladu z različnimi narodnimi značilnostmi.

Tudi na videz tako pomemben spor med Titom in Stalinom, je bil po svojem bistvu le spor v partiji sami in ni privedel do kake globlje spremembe v državnem sistemu.

Jugoslovanski centralizem se je pod partijskim vodstvom vztrajno

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Zadnje čase se mnogo piše o „realineaciji“, ki je sedaj blesteča zvezda na argentinskem političnem nebu. Pojav je po svoje zanimiv, kajti mnogo ima opraviti z mladostno boleznijo, ki jo preživlja argentinska demokracija. Težava je v tem, da vročina včasih preveč naraste, in se kdo celo prične bati; kaj sedaj, kakšno zdravilo, koliko časa traja, itd.

SVOJI K SVOJIM

Dejansko gre za neke vrste „ločitev duhov“. Morda bo stanje argentinskih političnih strank še dolgo ostalo tako, kot je danes. Lahko pa se zgodi, da bodo spremembe vedno hitreje, in vedno bolj temeljite, zaradi česar se mora v dobi kratkih let zemljevid argentinske politike, zlasti v ideološkem smislu, globoko spremeniti.

K temu pojavu je mnogo pripomogel nastop peronistične vlade. Priznati je treba, da je Menemov nastop, sestava vlade in zlasti politična linija, ki jo je vpeljal, zdrnila sicer uspavane strukture tukajšnjih strank. Niso vsi radikali tisti, ki so v radikalni stranki; mnogi tistih, ki volijo liberalce, nimajo mnogo opraviti z liberalizmom; in končno, kakšen naj bi bil danes ideološki lik člana peronistične stranke?

Zato ni čudno, da prisostvujemo pojavu, ko v posebnih anketah predsednik Menem prejema priznanje članov skoraj od leve do desnice. Še manj se moramo čuditi razburjenju senatorja De la Rúa, ko vidi, kako se mu izmika možnost za novo senatorsko dobo, zaradi sporazuma med peronističnimi in liberalnimi volivci. In končno je popolnoma izgičen pojav nove Socialne fronte

Za zaključek čestitam avtorici dr. Ireni Mislej za bogato delo, ko je Slovincem predstavila delo in mišljenje velikega znanstvenika v Argentini, pa za opis njegovega življenja ter za vsa tista doba iz prvega naseljevanja Slovencev tu, ki je bila dosedaj malo poznana. In za njeno znanstveno nepristranost, ko je upoštevala tudi vire naše politične emigracije in tako popolnoma izpolnila svoj namen, ki ga prikazuje v uvodu:

„Prevod Benigarjevih spisov in kulturno-zgodovinski in zemljepisni okvir njegovega življenja bosta, upam, pomagala oblikovati zgodovinski spomin o bogatem življenju Slovencev v Argentini in hkrati zavest o t. i. 'skupnem slovenskem kulturnem prostoru', ki naj bi vključeval vse Slovence po svetu.“

večal. S svojim nerealističnim pogledom na socialno politični položaj, komunistom ni uspelo zmanjšati družbenih in gospodarskih razlik med zahodnimi in vzhodnimi predeli države. Slovenija in Hrvaška, ki sta bili že pred vojno na poti v industrializacijo, sta v tej smeri nadaljevali, med tem ko ostalih pokrajin partijska oblast ni bila sposobna razviti v enaki meri.

Gospodarski ukrepi, ki naj bi pripeljali do izravnave življenjske ravnice v različnih jugoslovanskih republikah, so bili zamišljeni in izvajani v skladu s partijsko ideologijo in zato niso dosegli drugega kot povečano korupcijo na eni strani, na drugi pa rastoči odpor, ki je prišel do izraza posebno med Slovenci.

Poizkus „samoupravnega“ gospodarstva v Jugoslaviji je pomenil iskanje nekega „originalnega“ izhoda iz skrajno centralizirane socialistične ekonomije, ki pa naj ne bi bil v nasprotju z marksističnim dogmo. Samoupravni sistem nima name „doseči“ družbene razsocializacije ter ne upošteva niti tržne realnosti niti pomembnosti zasebnega lastništva proizvodnih sredstev pa tudi ne potrebnih političnih sprememb. Delna decentralizacija države pod okriljem ustave iz leta 1974, je jasno pokazala na popolno neskladnost med političnim monopoliom partije in težnjami gospodarsko razvitejših republik po večji sprošče-

(Humanizem in osvoboditev), ki naj bi jo tvorili oцепi krščanske demokracije, demoprogresistov in neodvisnih levčarjev.

Katerikoli izmed teh in drugih pojavov sam po sebi morda ne izgleda važen. Celo ga lahko zamenjamo z dosedanjimi kaj običajnimi in skrajnavadnimi koraki, tako dragi argentinskim političnim krogom, ko se skupine in skupnice cepijo in spajajo, a če preučimo ideološko ozadje, in zlasti perspektive za bodočnost, ki jih imajo ti podvigi v kalu, se moramo zavedati, da prisostvujemo odločilnim dogodkom za bodoče stanje strankarskih struktur.

Ko smo že omenili senatorja De la Rúa, obrazložimo, da je na zadnjih volitvah od vseh kandidatov prejel največ volivcev (22) proti devetnajstim peronistom peronističnega kandidata. A sedaj liberalci že objavljajo, da bodo oddali svoje glasove peronizmu, in s tem preprečili ponovno izvolitev De la Rue. Na spričo političnega poraza, išče legalnega izhoda, in išče kako bi mogel zahtevati ponovne volitve, kjer naj

Slovenščina - moj jezik

KAVA IN HLAČE

Nekatere naše besede so si priborile posebno obliko in zahtevajo, da jim drugače strežemo kot večini drugih. Te besede so redke, a v vsakdanjem življenju jih pogosto rabimo. Navadno pomenijo eno samo stvar, imajo pa obliko množine. Vilice, škarje, usta, gosli, orgle, hlače, klešče, očala, vislice, jaslice. In še nekatere. Kadar mislimo samo na eno od teh omenjenih, hočemo reči: so vilice... Zveni kot bi jim izražali nekakšno posebno spoštovanje. Na to smo se že navadili in nam gre kar gladko z jezika. Tudi jih sklanjamo kot vsako množino drugih reči: Ne najdem svojih očal, ne govori s polnimi usti, kava se je polila po hlačah, Anka ima veselje z orglami, telček se je prirnil do jaslí, nimam klešč ne butaj z vrati.

Težave nastanejo, kadar je teh reči po več. Dve hlači? Z navadnim številnikom dve, tri, pet — ne opravimo ničesar. Beseda, ki si je v ednini priborila častitljivo obliko množine, ima tudi v dvojnini in množini svoje posebne zahteve. Za takšno oblikovanje rabimo namesto glavnega številnika ločilni številnik: dvoje, troje, četvero, stotero. Dvoje hlače, troja očala, četvero gosli, devetera usta, dvoje jaslice. Zgodi se, da je komu

še narod prestolnice sam izreče, direktno med obema najbolj voljeni. ma kandidatoma, kateri naj ga predstavlja v senatu.

TIŠINA JE ZDRAVA

Pozornost je pritegnila tudi polemika med sedanjim in bodočim predsednikom. Dr. Alfonsín je se namreč zadnje čase večkrat javno oglašil. Najsibodi v obrambo „napadane“ radikalne stranke, najsibodi v kritiko nekaterim korakom nove vlade. Sedaj je „nasvetoval“ predsedniku Menemu naj ne nadaljuje po poti oprostitev sojenih vojaških veljakov. Menem je „nasvet“ seveda odklonil, a ni ostal le pri tem. Alfonsín je opomnil, da je „tišina zdrava“, torej naj bo tiho vsaj do 10. decembra, kajti, če je on, Menem, danes ob krmilu države, je zato, ker Alfonsín ni bil zmožen nadaljevati na tistem mestu, in ga je do prehitrega predsedništva takorekoc prislil s svojim odstopom. Ima pravico do kritike, a le po 10. decembru...

Polenika ima tudi svoje ozadje. Radikalizem je prva opozicijska sila. Alfonsín je imel namen dalj časa ostati „v tihem razmišljanju“, a je hitro spoznal, da je nov položaj, neke vrste „revolucija“, ki jo socialno uprizarja Menem, nevarna za delo in povratak radikalizma

tak ločilni številnik malo tuj, pa išče pomoči pri drugačnih oblikah. Včasih se kar dobro obnese: dva para hlače, tri vrste očal. Do sem še gre. Kaj knalu pa zablodimo v tisto vrsto nesreč, ki se skrivajo v obilici besed, tako pomote ne opazimo. Mora skrbeti za štiri lačna usta. Narobe! Vmes je zdaj še pridevnik „lačna“, ki napako nekoliko oblaži. Troja usta, to se še kar dobro sliši. Če pa so štiri lakote — koliko je pa ust? Četvero, brez vsakega dvoma. Zato bo edino pravilno: Mora skrbeti za četverla lačna usta. Množinske samostalnice preštevam z ločilnimi številniki.

V nasprotju s to gospodo, ki si je priborila nekakšno „vikanje“, pa so druga imena, ki so vedno in povsod samo v ednini. Kot bi bila nekako zapostavljena. Kar poglejmo primer „mleko“ ali „kava“. Če bi imeli morje mleka ali sto škodelic kave, še vedno je samo eno mleko in samo ena kava. Ničče ne reče „dve mleki“. Zato pazimo, da ne bomo zabredli v greh in resno govorili o dveh kavah. Najboljše reči — mleko, sadje, meso, kava — so sicer na gospodarskem polju zelo visoko cenjene, slovnica jim pa dela hudo krivico. Res bo treba nekaj napraviti. Do takrat pa spoštujemo slovnicična pravila in se jasno izražajmo!

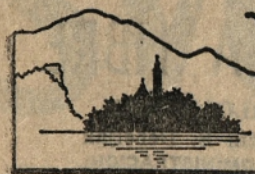
njene konflikte ne bi bilo. Vendar za način, kako jih povečuje in izrablja, namesto da bi jih poskušala rešiti, ali ublažiti, je odgovorna partija kot nosilka političnega monopola. Res je danes tudi partija sama razcepljena, kar pa je kot celoto ne razreši odgovornosti. Njeno bistvo, ki sloni na policijskem sistemu „notranje uprave“ in vojske, ostaja nedotaknjeno. Škoda le, da toliko zavrednih narodnjakov po vseh republikah Jugoslavije, pod vplivom preživelega marksizma, danes zamenjuje narodno samozavest, ki je osnova družbeni rasti, z narodno nestrpnostjo, ki je znak notranje negotovosti.

Negotovosti se ne reši ne posameznik ne narod, dokler išče njene vzroke zunaj sebe. Tako velik kakor majhen narod lahko doseže uravnoteženo samozavest le, če si njegovi sinovi in hčere odkrito odgovore na temeljna življenjska vprašanja.

Družina je osnovna družbena enota in zato je iskati v njej prve vzroke tako samozavesti kakor negotovosti. Dokler družina, kot zibelka narodne skupnosti, bodisi v lastni republiki ali zunaj nje, bodisi na lastni zemlji ali v svetu, ni željna imeti več otrok, je znamenje, da prevladuje v njej sebičnost. Pomeni, da nima dovolj ljubezni, da bi bila voljna ali zmožna, podrediti vrednoto ugodja višji vrednoti življenja. Kjer

MARKO KREMŽAR

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Prenovo svojega voznega parka so začeli pri podjetju Viator. V nemški tovarni MAN so kupili petindvajset tovornjakov, do konca leta jih bodo pa še deset. So to naj sodobnejši modeli, ki pokurijo 20 odstotkov manj goriva in precej bolj onesnažijo okolje. Z njimi bodo prevajali tovore na mednarodnih progah v tujini, kjer opravijo danes že 60% svojih naročil. Do 1993 pa upajo imeti ves vozni park prenovljen (kakih 400 tovornjakov). Prkolice in nadgradnje bo delal Itas iz Kočevja.

na vlado Opozicija potrebuje glave, in to je on.

Seveda se za vodstvo opozicije potegujejo številni. V sami radikalni stranki bo prišlo do trenj, kajti Angeloz ne pozablja, da je on sam prejel več glasov kot pa radikalizem kot stranka. Po drugi strani z levece ostro zanikajo, da bi Alfonsin mogel kaj voditi, potem ko je za časa svoje vlade propadel v večini ciljev, ki si jih je bil zastavil.

POVRATEK DOLARJA

Povratak, da, kajti potem, ko je znova pričel junaško rasti, je zadnje dni padel, da se je v določenem trenutku znova znašel pod uradno valuto.

To seveda ne prepreči polemike, ki se je v gospodarskih krogih porodila glede vrednosti dolarja. Medtem ko mnogi trdijo, da je še prenizek, in da peronisti po svoje nadaljujejo, glede dolarja, politiko radikalnega „pomladanskega plana“, drugi ugotavljajo, da je vrednost kaj realistična in vlada (podminister Freres) trdi, da bo ta cena še za dolgo, dolgo veljavna.

Kritike padajo zlasti iz industrijskih sektorjev. Omenili smo že, da se industrija čuti zapostavljeno. Res je, da je Menemova vlada stavila vse svoje adute na poljedelstvo in živinorejo ter na petrolej. To sta temelja na katerih gradi gospodarska ekipa upe svojega dela. Zato pritiski s strani industrije, ki jih mora Menem te dni zadostiti, ob tradicionalnem dnevu industrije.

Ni to edina Menemova skrb. Vojaška zadeva čaka, čaka. Rešena bo, s presekanjem gordijskega vozla, potem ko se bo Menem vrnil s potovanja v Beograd, kjer bo govoril na zasedanju „neodvisnih“ in pa po sestanku z ameriškim predsednikom Bushem. Zunanji pritisk, proti pomilostitvi vojakov, je še velik. A ne bo zadostoval, da bi se tudi pomilostitev ne pojavila kot žrtev na oltarju „narodne sprave“.

pa življenje ne kraljuje visoko nad sredstvi in simboli kot so imetje, uspeh in potrošnja, smrt ni daleč.

Demografija je močnejša sila od ekonomije in celo od geografije, zato se ji tudi politika konec koncev prilagodi.

Zavest demografskega propadanja povzročijo v narodu, ob vseh gospodarskih dosežkih in kljub dvigu življenjske ravni, občutek negotovosti in strahu. Ljudje o tem molče a se v globini srca zavedajo, da pripada bodočnost narodom, majhnim in velikim, ki so se odločili za življenje. Vedo, da ni ne kulturne in ne gospodarske rasti brez življenjske sile, pa čeprav propaganda zunaj in znotraj države trdi drugače. To morda ne postane splošno razvidno v kratkem obdobju, a ljudstvo navadno občuti kot razume pojave, ki ogrožajo njegov obstoj. Ker pa je težko začeti z odpravljanjem globokih vzrokov propadanja pri nas samih, se občutek negotovosti prav kmalu spremeni, bodisi iz nepriznanega strahu pred prihodnostjo v nestrpnost, bodisi ob nezrelem upanju na podarjeno blaginjo v hlapčevsko odvisnost.

Tudi spoštovanje zgodovinske resničnosti je tesno povezano s samozavestjo pa tudi z odločitvijo za življenje. Narodova zgodovina je namreč živa veriga družinskih tradicij, ki jih ni mogoče potvarjati. Družinska izročila žive ali pa so uničena.

LJUBLJANA — Ekološki dinar naj bi v prihodnjih letih pomagal reševati slovensko okolje. Proračun za čiščenje rek, dimnih plinov in reševanje posebnih odpadkov znaša milijardo dolarjev, kar predstavlja 2 odstotka slovenskega družbenega proizvoda v naslednjih petih letih. V ta sklad ekološkega dinarja naj bi se stekali prispevki onesnaževalcev voda, uvedli pa naj bi jih tudi za onesnaževalce zraka in drugih, ki bi morali plačevati odškodnino.

LJUBLJANA — Obveščevanje gluhih je pravica, ki še ni izpolnjena. Za to so se predvsem zavzemali na letni skupščini Zveze glušnih in naglušnih Jugoslavije, na kateri je prevzela predsedstvo Meri Möderndorfer iz Slovenije. Prva potreba je uvedba vsaj ene izmed rednih informativnih oddaj na televiziji s podnaslovi, kot je navada v že razvitih deželah.

SLOVENJ GRADEC — V Klubu Unesca balkanskih držav so se tu zbrali predstavniki držav tega področja, z izjemo Albancev in Romunov.

SEPULJE PRI DUTOVLJAH — Največja pršutarna v Jugoslaviji je v tem kraju; njena zmogljivost je 200 tisoč pršutov na leto, od katerih približno deset odstotkov potuje na zahodni trg.

ŠMARJE PRI JELSAH — Lokalna radiopostaja deluje že 37 let in je najstarejša med sovrstnicami na Slovenskem. Zdaj se je dokopala do moderne opreme in je začela oddajati stereo program na ultra kratkem valu 93,7 Mhz.

KOPER — Prvih 400 kontejnerjev (vsebnikov) so iz podjetja Zavarivač poslali na Dansko. Podjetje se je najprej bavilo le s popraviljem vsebnikov, zdaj pa so se odločili, da jih bodo še izdelovali. Letna proizvodnja naj bi bila 10.000, ugotovili pa so, da na svetovnem trgu primanjkuje 200 do 300 tisoč kontejnerjev.

BLED — V Triglavskem narodnem parku živi danes komaj dva tisoč ljudi, pred sto leti pa še enkrat toliko. S tem se izgublja del izvirne kulturne dediščine in tudi podoba parka se spreminja, so rekli na seji sveta parka. Zato so iskali rešitev proti odseljevanju, ki naj bi bila učinkoviti politiki do hribovskega kmetijstva. Zato naj bi uvedli novo vrednotenje pri kmetovanju, ki naj bi v prvi vrsti imelo pred očmi pridelovanje hrane na naraven način. Kmetje naj bi segali po tehnologi-

Spoštovanje celotne narodove preteklosti, s kritičnim pogledom na lastne in na tuje odločitve, je zasidrano predvsem v nepisani kroniki družinskega spomina.

Naslednje vprašanje, ki mu je treba najti zadovoljiv odgovor pa se nanaša na upravičenost vsestranskega tekmovanja. To načelo je treba sprejeti na osebno pa tudi na mednarodnem polju. Seveda tekmovanje ni anarhično vojskovanje vseh z vsemi, kajti družbena solidarnost načelo tekmovanja omejuje in omiljuje, nikakor pa ga ne nadomesti ali razveljavi.

Socializem je hotel tekmo med ljudmi in narodi nadomestiti z gospodarskim diktatom. S tem je dosegel le vsestransko neuspešnost ter ni doprinesel k družbeni harmoniji niti v narodu niti med narodi. Tekmovanje pomeni namreč sprejeti določena pravila pa tudi enakopravnost tekmecev. Sprejetje osebne in mednarodne različnosti predpostavlja, da smo nekje lahko boljši, a da smo na kakem drugem področju nujno slabši od ostalih tekmovalcev. Treba je tedaj razvijati svoje in ne zavidati sosedovim lasinosti. Tekma je zdravilo proti lenobi, pa tudi proti napuhu in nestrpnosti.

To pa nas pripelje spet na izhodiščno področje, katero potrebuje vsakor temeljitejšo obdelavo kot je ta bežen pregled položaja. Trdno ustanovljena družina je namreč kraj,

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Krst: V cerkvi Marije Kraljice v Munro je bil krščen Marko Javier Garcia, sin Guellerma in ge. Anke roj. Pleško. Botrovala sta Marcela Rugo in Janez Pleško. Krstil je g. Marjan Bečan. Čestitamo!

Poroki: Dne 26. avgusta 1989 so se poročili v slovenski cerkvi Marije Pomagaj: Jure Miklič in prof. Monika Pérez. Za priče so bili nevestini in ženinovi starši Roberto in ga. Francka Pérez in Jože ter ga. Francka Miklič. Poročne obrede pa je med sv. mašo ob asistenci dr. Jureta Rodeta opravil prelat dr. Alojzij Starc.

Boštjan Kocmur in prof. Pavlinka Korošec. Za priče so bili Boštjan in ga. Polonca Kocmur ter lic. Ivan in ga. Pavla Korošec. Poročne obrede pa je med sv. mašo opravil France Urbanija.

Novoporočencem čestitamo!

Nov diplomant: Na Katoliški univerzi je končal študije Niki Igljič in postal javni računovodja (contador público). Čestitamo!

Nov diplomant: Na Tehnološki fakulteti v Pacheco je diplomiral za inženirja mehanike Miha Klemen. Čestitamo!

jah, ki ne uporabljajo umetnih gnojil in drugih kemičnih pripomočkov, njih pridelek naj bi bil zato boljše vrednoten.

ŠENTVID PRI STIČNI — 20. Tabor pevskih zborov je zbral 300 pevskih zborov, na katerem je zapelo osem tisoč pevcev. Zbori so bili iz vse Slovenije, pa tudi s Koroške, Primorske, Madžarske in raznih krajev Evrope. Skupni program je znan že mesece prej, ko se pevovodje zberejo na posvetu. Letošnji dan je bil deževen vendar navdušenja ni mogel pogasiti. Na Taboru so se spomnili tudi 120-letnice slovenskih narodnih taborov, 90-letnice slikarja Božidarja Jaka in 80-letnice skladatelja Radovana Gobca. Množici pevcev dirigira pet pevovodij, zaradi vremena pa je letos odpovedalo prisotnost deset zborov.

UMRLI SO od 3. do 8. julija 1989:

LJUBLJANA — Franc Ambrož; Vinco Podražan, 85; Ivanka Bizjak roj. Umeč; Anton Zaic; Angelca Boškovič roj. Štark; Franc Kavčič, 80; Dušan Svetek, 69; Emil Vogrič; Ana Čepeljnik roj. Tomaž; Franjo Hudnik; Ida Pangrič roj. Dorbež; Marija Marn roj. Kovac Ljudmila Čušin roj. Marcola, 90; Sonja Flere roj. Pirkovič; Bruno Žnidar; Valerija Pezdur roj. Žitnik; Franc Nadler, 83; Rihard Žnidar; Janez Novak; Lovro Habula.

RAZNI KRAJI — Helena Bertalanč roj. Sušnik, Preska; Vekoslav Fabjan, 68; Črnatelj; Venceslav Vidrih, Koper; Ana širec, Rogaška Slatina; Branko Šajna, Lipica; Frančiška Zajc roj. Garafolj, Vrhnika; Ivanka Bitenc roj. Cotman (Celarjeva mama), Domžale; Tezija Jelenič, Črnatelj; Anton Zupan, Tržič; Franc Kokalj, Ihan; Stanko Kerpic, Dragomelj; Marija Lohkar, Šmarje-Sap; Apolonija Anžič, Radomlje; Ivan Bauman, Kranj.

kjer se človek že od malega usposablja v tekmovanju pa tudi v vzajemnosti. Ko v družbeni tekmi iztisnemo iz sebe najboljše sile, tega ne delamo le zase, temveč za svojo rodno in bodočo družino. Smisel za skupnost se rojeva v družini, ki ni le kraj ugodja temveč predvsem veselja in velikodušne požrtvovalnosti. Ker ustvarja družinska občestva v človeku smisel za vrednote brez katerih je življenje v družbi vedno bolj odvisno od prisile, je zdrava družina pogoj, da smemo sanjati o neki globlji družbeni izboljšavi.

Gre tedaj za vprašanja, ki niso političnega ali gospodarskega značaja, a od odgovora nanje so odvisne tako politične ureditve, kakor gospodarski napredek in družbeni mir. Marksizem je dajal na ta vprašanja zgrešene odgovore. V teoriji in v praksi so člani komunistične „elite“ v tem smislu oblikovali množice in te so jim sledile dolga desetletja, in to ne le v Sloveniji.

Zato bo zahtevalo temeljito reševanje družbene neuravnovešenosti v pomarksistični dobi, ne le strukturnih sprememb marveč jasne osebne presoje pa tudi časa. V nasprotju s prevratom, ki je lahko nagel, a je v bistvu površen, potrebujejo globoke socialne preobnose, ki slone na spremembi osebnih vrednotenj, predvsem vztrajnosti. Med tem pa stojijo države pred kratkoročnimi odločitvami.

BARILOCHE

† Otto Meiling. — Dne 11. avgusta je preminul bariloški gorski vodnik, smučarski učitelj in zadnji še preživel ustanovni član bariloškega Cluba Andino, don Otto Meiling, po rodu bavarski Nemec, ki je prišel v Argentino leta 1924 in v Bariloche prve dni leta 1929. Večina obiskovalcev naših krajev, zlasti še planinci poznajo lepo posestvo, ki si ga je Otto izgradil na Cerro Otto in ki ga dičijo lesene hišice, ki nimajo ne elektrike ne plina. Saj je bil njegov vzor živeti čim bolj preprosto in čim bližje naravi.

Meiling je sodeloval v pomembnih odpravah Cluba Andino in naši starejši plezalci so mu drugovali pri vzponih na San Valentin, Paine in Balmacedo, brata Skvarča pa sta pri njem opravila svoj prvi plezalni tečaj. Prav tako so zrastle iz njegove andinistične mladinske šole številni mladi plezalci (npr. Tonček Arko).

1. junija letos je Otto v družbi planinskih prijateljev obhajal svoj 87. rojstni dan in je praktično do zadnjega dne ohranil svojo zdravo in krepko konstitucijo. Umrl je za srčno kapjo, brez bolečin, kot si je zmeraj želel. Pokopan je na svojem posestvu, v grobu, ki si ga je sam izbral in pripravil.

DRUŽINSKA NEDELJA

Prvo nedeljo v avgustu praznujejo v Argentini kot otroški dan. Slovenska šola A. M. Slomška je svojim učencem pripravila slavje že na predan, za nedeljo 6. avgusta pa je povabila družine v Dom, da jo skupno prežive ob igrah, skupnem kosilu in družabnosti. Lepo sončno vreme je pomagalo, da so bila vsa igrišča polno zasedena, tako z mlajšimi kot starejšimi. V odbojki so se pomerili, malo za šalo malo za res, očetje in fantovsko moštvo. Kar pošteje so se morali potruditi, da so premagali veterane.

SLOVENSKI INSTRUMENTALNI ANSAMBL

Že 15 let nam igrajo

Maruška Batagelj Klemenčičeva, Martin Dobovšek, Rok Fink, Frido Klemen, Jože Rožanec, Franci Žnidar in Janez Žnidar

Maruška, Franci, Frido, Janez, Jože, Martin in Rok imajo vsak zase najrazličnejše poklice, kadar se pa zberejo, sestavljajo SLOVENSKI INSTRUMENTALNI ANSAMBL, ki praznuje letos svojo 15-letnico. Na argentinski državni praznik, ko so bili v Castelarju, sem se z njimi takole pogovarjala:

Kako je nastal Slovenski instrumentalni ansambel?

„Leta 1973 so Jože in Martin Dobovšek ter Rok Fink nastopili na pevsko-glasbenem festivalu. Brata Žnidar pa sta prav takrat razmišljala, kako naj bi sestavila kak instrumentalni ansambel. Ko sta na festivalu slišala igrati omenjeno trojico, sta stopila z njimi v stik in do bro leto kasneje je na festivalu že nastopil „Slovenski instrumentalni ansambel“. Takrat so ga sestavljali samo Martin Dobovšek, Rok Fink, Franci Žnidar in Janez Žnidar. Še isto leto sta mladinski organizacija praznovali svojo 25-letnico ter sta pripravili ples po Mladinskem dnevu v Moronu. Odborniki so nas prosili, naj igramo ob tej priložnosti. Gotovo smo dobro igrali, ker so nas potem povabili še za silvestrovo, in tako se je začelo!“

Kakšen namen ste imeli, ko ste ustanovili Slovenski instrumentalni ansambel?

„Lahko povem, kaj je bil moj osebni namen, kaj me je motiviralo, da sem hotel sestaviti orkester,“ se oglasi Franci. „Videl sem, da je pri

„ŽUPANOVA MICKA“

V soboto, 5. avgusta, je v Slomškovem domu gostovala igralska družina iz Carapachaya z Linhartovo veselejšo „Županova Micka“ v režiji Tineta Kovačiča. Po premieri na njihovi obletnici so delo ponovili v Našem domu v San Justu in tudi tokrat so s svojo uspešno igro pripravili gledalcem urico veselega razvedrila. Prelepo sceno je prav za to priliko s pomočniki pripravil Stane Snój.

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

Pri sestanku sanmartinske Lige v avgustu je govoril župnik Jože Škerbec o pogledu na francosko revolucijo ob njeni 200-letnici. Nakazal je vzroke in omenil duhovne očete revolucije ter potek glavnih dogodkov. Navedel je upravičenost zahtev o izhodu iz absolutizma in fevdalnega sistema, posebej pa se je ustvil ob terorju. Po francoskem zgodovinarju na Sorboni P. Channuju je bilo 2 milijona žrtev! ob krutem preganjanju Cerkve, ki so jo hoteli s silo odtrgati od Rima ali vsaj podvreči režimu, če že ne uničiti. Revolucionarji so poudarili geslo: svoboda, enakost, bratstvo in ustavno razglasili pravice človeka in državljana, v praksi pa teptali eno in drugo. Vse pridobitve, ki jih pripisujejo francoski revoluciji, bi se doseglo brez nasilja in žrtev, kot so to uvedli v Angliji in drugih državah.

Na sestanek je prihitelo precej ljudi, ki so se s svojo prisotnostjo zahvalili pozornosti in trudu predavatelja. — Prihodni sestanek Lige bo 20. septembra ob 18.30 uri.

SLOVENIJA V SVETU

Belgija

V Belgiji je 3. julija letos je umrl pesnik Dimitrij Jeruc. Bil je rezervni oficir, preseljen v Srbijo, pri srbskih prostovoljcih, nato pri domobrancih. Izdal je zbirko pesmi, sodeloval je tudi v Zbornikih Svobodne Slovenije.

Naj počiva v miru!

Kakšne instrumente ste takrat igrali?

Vsi naenkrat pripovedujejo, da je Janez igral harmoniko, Rok kitaro, Martin bas in Franci trobento.

Kdaj ste se pa pridružili drugi?

„Najprej, morda kakšno leto pozneje, je prišel Frido Klemen s svojimi bobni (baterijo), leta 1976 pa Jože Rožanec. Jože se takole spominja: „Leta 1976 me je Ansambel povabil na vajo, nato pa naj z njimi nastopim na pevsko-glasbenem festivalu s kitaro. Pristal sem na povabilo in se tako vključil v skupino.“

„Prva leta smo igral samo orkestralno muziko“ — nadaljujejo člani Ansambla — „kasneje smo pa tudi peli, najprej sami, potem smo pa začeli iskati ženski glas in tako smo (Nadaljevanje na 4. str.)

MALI OGLASI

POČITNICE

Nameravate obiskati San Martín de los Andes? Prenočišče po ugodni ceni vam nudi CARITAS. T. E. 0972-27313

Oddam v najem v zimski sezoni kompletno stanovanje za 5 oseb v Villa Catedral. T. E. 0944-24978 (Bariloche).

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - sološna odontologija, implantacije oseo-integrirane; sreda in petek od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadst. B - San Martín - T. E. 755-1358.

ARHITEKTI

Andrej Duh - načrti, gradnje in vodstvo del v Bariločah in okolici; nepremičninski posli. - P. Moreno 991, 5. nadst. "C". Tel. 0944-20733 - 8400 Bariloche.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk. T. E. 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič - odvetnik - ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knavs - vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peta. Bs. As. - Tucumán 1455, 9. nadst. E - T. E. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ZA DOM

POHIŠTVO: za jedilnice, spalnice, dnevne sobe, moderno in angleški stil. Tine Kovačič. - T. E. 765-1682.

REDECORA - celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools - konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel, T. E. 664-4374.

TRGOVINA

Delikatesa Franc Vester - Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar - Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave - privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov - Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel, T. E. 664-1656.

GOSPODARSTVO

Kreditna zadruga SLOGA - Bmé. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN - Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

ŽE 15 LET NAM IGRAJO...

(Nad. s 3. str.)

povabili Maruško Batagelj. "Takoj poseže v razgovor ansamblova altistka Maruška Batagelj Klemenčičeva: „Večkrat sem šla na kakšen ples in ko je nekoč igral Ansambel v Slomškovem domu, sem poslušala in si mislila, da bi mi bilo všeč peti pri takem ansamblu. Bilo je kot telepatija. Še isti dan se mi je približal Rok in rekel 'Ti, ali bi prišla malo pet z nami?' In postala sem zelo nervozna, ker se mi je zdelo nemogoče, da bi mi ponudili nekaj kar sem si tako želela... To je bilo septembra 1979. Potem je Rok prišel nekajkrat na dom, da sva se naučila prve pesmi."

Katere vrste glasbo najraje igrate?

Vsi razlagajo, da imajo najraje popevke, melodične in fox-trot. „Igramo poleg teh seveda predvsem valčke in polke ter tudi mednarodno muziko: jazz, tango, mehikanske in balade," pojasnita Rok in Martin.

Kako pa sestavljate repertoar? Ali sami priredite pesmi ali dobite že vse pripravljeno?

„Navadno je enemu izmed nas všeč določena pesem in jo drugemu predlaga, potem jo pa priredimo in se jo naučimo. Po navadi sami priredimo," odgovarjata Janez in Martin v imenu vseh.

V slovenski skupnosti ste nastopili na festivalih in mladinskih dneh. Kje še nastopate?

Društvo Slovenskih protikomunističnih borcev

vabljeni k sveti maši, ki se bo darovala v nedeljo, 3. septembra, ob 9.30 v cerkvi Marije Pomagaj za večni pokoj slovenskih narodnih mučencev, generala LEONA RUPNIKA, dr. LOVRA HACINA in njihovih sodelavcev na obletnico generalove smrti.

V petek, 1. septembra, ob 20.30, bosta odprli

LIKOVNO RAZSTAVO

v Centro Cultural Gral. San Martín, Sarmiento 1551, 4. nadstropje

Andreja in Marjeta Dolinar

Odprta bo do 15. septembra. Sodeloval bo Mladinski pevski zbor iz Castelarja pod vodstvom ge. Anke Gaser-Savelli.

SLOMŠKOV DOM

bo na svoji 28-letnici proslavil

Štiridesetletnico šole Antona Martina Slomška

v nedeljo, 17. septembra.

Vsi lepo vabljeni, posebno še nekdanji učenci.

SDO

San Justo

SFZ

vas vabita na

28. mladinski dan

10. septembra 1989

- ob 8.00: sveta maša v stolnici
- ob 9.15: tekmovanja v odbojki
- ob 13.00: kosilo
- ob 19.00: kulturni program

Nato prosta zabava

sodeloval bo orkester "HRAST"

Mutual SLOGA - Bmé. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 T. E. 651-1760. Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

Zavarovanja M. in H. Loboda - Sarmiento 385, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Cena največ štirih vrstic \$ 150.- za enkratno objavo, za vsak mesec - 4 številke - \$ 500.-.

PORAVNAJTE NAROČNINO SVOBODNE SLOVENIJE! NE ČAKAJTE OPOMINOV, KI POVZROČAJO STROŠKE VAM, UPRAVI PA NEPOTREBNO DELO.

OBVESTILA ESLOVENIA LIBRE

SOBOTA, 2. septembra:

Dan Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši. Začetek s sv. mašo ob 19. uri.

NEDELJA, 3. septembra:

Mladinski dan na Pristavi. Sv. maša za raj. gen. L. Rupnika, dr. L. Hacina in njune sodelavce v cerkvi Marije Pomagaj ob 9.30.

SOBOTA, 9. septembra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. Visokošolski tečaj: Nadaljevanje predavanja F. Perniška.

NEDELJA, 10. septembra:

V Našem domu v San Justo Mladinski dan.

NEDELJA, 17. septembra:

Obletnica Slomškovega doma s celodnevno orireditvijo.

SOBOTA, 23. septembra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

MOJSTRANA - Aljažev spomenik ob stoletnici njegovega prihoda na Dovje so postavili nad križiščem magistralne ceste in ceste med Dovjem in Mojstrano. Spomenik je naredil akad. kipar Nebojša Mitrič iz Beograda, ga pomagal uliti v Nišu in prepeljal na župnijsko dvorišče na Dovju - vse za boglonaj, ker je njegova žena doma v Kranjski gori.

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4156
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503
Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intellectual No. 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije za 1989: Za Argentino \$ 3.500; pri pošiljanju po pošti \$ 4.000; Zdrž. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.
V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Paganini 2; v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.
TALLERES GRAFICOS "VILCO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1161 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

ZVIŠANE SOCIALNE PODPORE ZA ČLANE SLOGE

OD 1. SEPTEMBRA 1989 BODO ČLANI MUTUALA SLOGA DELEŽNI SLEDEČIH SOCIALNIH PODPOR:

Podpore za:	Člani z navadno hranilno vlogo		Člani s Karto SLOGA
	Od \$ 200-500	Nad \$ 500	
Poroko - Rojstvo	500.-	800.-	7.500.-
Ob dovršitvi: Uradne srednje šole - Posebnih univerzitetnih študij	500.-	800.-	6.000.-
Stalno in popolno nesposobnost za delo - Smrt	1.500.-	2.000.-	30.000.-

- Za upravičenost do podpor so potrebne običajne čakalne dobe: 1 leto za: Poroko - Rojstvo - Dovršitev uradne srednje šole - Dovršitev posebnih univerzitetnih študij. 3. mesece za: Stalno in popolno nesposobnost za delo - Smrt.
- Od 1. septembra 1989 bo za nabavo KARTE SLOGA potrebna nalozba v navadni hranilni vlogi \$ 3.000, cena KARTE SLOGA pa bo \$ 100.
- Članom, ki že imajo KARTO SLOGA, ni treba nič doplačevati.
- Informacije dobite (osebno ali po telefonu) in vse potrebno uredite v naši glavni pisarni, Bmé. Mitre 97 - Ramos Mejía tel. 658-6574 in 654-6438 ob delavnikih od 10. do 19. ure in v vseh podružnicah SLOGE.

„V slovenski skupnosti poleg festivalov in mladinskih dni v glavnem igramo za obletnice Domov in silvestrovanja; nekoč smo sodelovali celo na Slovenskem dnevu. Leta 1978 smo nastopili v Slovenskem domu v Mendozini ob priliki izleta slovenske mladine iz Buénos Airesa; nastopili smo tudi v Slovenskem domu v Miramarju. Igrali smo tudi na folklornem festivalu v buenosaireskem gledališču "Coliseo" za Izselski dan, takrat smo nastopili z našo morosko folklorno skupino. Poleg tega pa igramo seveda za ohceti."

Nastopate tudi izven slovenske skupnosti?

„Seveda! Igrali in peli smo na primer za Armence na ulici Acevedo (bivša Armenia), v hrvaškem klubu v San Justo, v župniji hrvaških frančiškanov v José Ingenieros, pri Nemcih v Villa Ballester, za obletnico podjetja Elemec, ki je, kot veš, skoraj slovensko podjetje, pa še kje."

Približno koliko nastopov imate na leto?

„To je različno, ni vsako enako," razlagajo fantje, Maruška pa pregleda svoj zvezek, kamor je prva leta zabeležila vsak nastop, in nam tako na podlagi objektivnih podatkov pove, da so imeli med leti 1979 in 1982 povprečno 15 nastopov letno.

Je glasba vaše poklicno delo?

„Vsak ima svoj poklic; Rek edini pa ima to srečo, da se poleg ekonomskega tudi poklicno ukvarja z glasbo. Ostali smo takole zaposleni: Janez je farmacevt, Franci je radio teh-

nik ter učij v srednji šoli; Martin, ki je tudi farmacevt, dela v svoji stroki v nekem argentinskem podjetju, Jože je zdravnik, Maruška je učiteljica v osnovni šoli, Frido pa je tehnik."

Kako pa gledajo vaše družine na Ansambel, saj ste veliko zdoma zaradi nastopov in vaj...?

Hitro se oglasi Frenk Klemenčič: „Jaz podpiram delo Ansambla. Muzika mi je všeč in ker Maruška rada poje, jo spremljam in podpiram, kakor morem." Žene soglašajo, vsem je všeč glasba, Terezka Prijatelj Žnidarjeva pa dodaja, da se ji zdi lepo, da se Janez s prijatelji zanima poleg poklicnega dela za nekaj ustvarjalnega.

Se spomnite kakšne anekdote?

Vsi začnejo obujati spomine in tako pride na dan, kako so igrali pri Armenceh. Franci tako pripoveduje: „Ko smo igrali v armenskem klubu, so tako živo plesali ne le mladi in starejši vsak zase, temveč vsi skupaj, stari in mladi, da so bili čez eno uro že tako utrujeni, da so se dekleta in gospe sezule in plesale do zadnje pesmi, do zadnjega komada, ki smo ga igrali. To nas je tako navdušilo, da sploh nismo bili utrujeni. Tako se povzroči dialog med publiko in odrom in se povezanost večja; tako je krasno igrati. Slovenska publika pa je kakor razvajena plesov, zmeraj plešejo isti ritem in se ne upajo kaj drugega zaplesati; mi to čutimo na odru in verjetno tudi doli čutijo, da mi nismo tako sproščeni, kot bi bili drugače."

„Druga anekdota: na primer, ko smo igrali na slovenski poroki v nekem hotelu v Lujanu. Slučajno je bil tam igralec Darío Vittori. Poslušal je, ko smo igrali, bil je zelo vesel slovenske glasbe, prišel nam je čestitat in rekel, da že dolgo časa ni slišal takega orkestra in naj še naprej tako igramo." Vsi se spominjajo, kako navdušeno jim je ploskalo.

Kako gledate na nove ansamble, ki so se pojavili zadnja leta v skupnosti? Imate kakšne stike z njimi?

„Ne, nimamo stikov," razlaga Jože - „ampak meni se zdi pozitivno, da obstaja več kot en ansambel v skupnosti. Tako se publika vsaj ne naveliča poslušati iste melodije. Ne moremo igrati vse leto in povsod samo mi; treba je, da so še drugi orkestri z različnimi stili, različno muziko." Martin pa pravi, da imajo mladi svoj repertoar, ki se dopolnjuje z ansamblovim. Nato se še oglasi Janez: „Mene pa veseli, da tudi oni, čeprav igrajo moderno glasbo, vključujejo v svoj program slovensko moderno glasbo."

Kakšne načrte imate za bodočnost?

„Želimo ostati prijatelji med seboj pa še naprej igrati, kakor do sedaj. Vendar upamo storiti še kaj več, da bo od našega dela tudi nekaj ostalo," odgovorita Rok in Janez. Nato pa dodata: „Na kratko roko pa imamo letos na programu že nekaj nastopov, predvsem pa pripravljamo praznovanje svoje 15-letnice."

Kaj želite povedati ob vaši 15-letnici?

Najprej odgovori Janez: „Veseli smo, da lahko igramo in da smo tudi prijatelji med seboj. Zanimivo je, da smo skozi vseh 15 let isti, ki igramo v Ansamblu in da ni nihče odpadel." „Morda zato" - razlagajo drugi - „ker smo precej samostojni, se radi zberemo, pa vendar nobeden ne dirigira in vsak prispeva, kar more."

Maruška pa želi, „da bi v prihodnje bolj profesionalno pripravljali nastope, kar pa je na žalost težko, ker ima vsak svoj poklic in tako ostane vse bolj na nivoju hobija."

Zdaj se oglasi Franci: „Želimo, da bi bili naši otroci tudi kdaj inštrumentisti in da bi skupaj igrali; druga želja pa je, da bi bilo v slovenski skupnosti več ljudi, ki bi se posvečali inštrumentom; zanimajo se za petje, za inštrumentalno pa bolj malo." „Ne samo to, ampak, da bi se strokovno malo bolj izvežbali," pravi Rok in dodaja: „Pri nas, tako pri glasbi, kakor pri teatru ali deklamaciji, manjka strasti, brez katere ne nastane umetnost."

Za zaključek pa povzame Jože takole: „Če gledamo nazaj na teh 15 let Ansambla, vidimo, da je ta postal del slovenske skupnosti. Mislim, da je bilo v skupnosti toliko dogodkov, pri katerih je sodeloval, toliko ambientov, ki jih je ustvaril, da ima v njej svoj prostor. Ansambel je del slovenskega življenja v Argentini."

Pogovarjala se je Veronika Kremžar Rožančeva